

Tietosuojavaltuutetun päätös

Asia

Henkilötietojen luovuttaminen journalistiseen tarkoitukseen

Rekisterinpitäjä

Puolustusvoimat / pääesikunta

Rekisterinpitäjältä saatu selvitys

Pääesikunnan henkilöstöosaston ohjauksessa asevelvollisrekisteristä on luovutettu rekisteröidyn asemassa olevien ylennettyjen henkilötiedoista seuraavat yksilöidyt tiedot:

1. Ylennetyn asevelvollisen (rekisteröity) nimi
2. Ylennetyn asevelvollisen (rekisteröity) sotilasarvo
3. Ylennetyn asevelvollisen (rekisteröity) kotipaikka

Luovutus ei ole tapahtunut oma-aloitteisesti. Luovutus on tapahtunut median intressin takia, Puolustusvoimien mediapalvelusta.

Rekisteröityjä on informoitu asevelvollisrekisterissä tapahtuvassa henkilötietojen käsittelyssä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018, jäljempänä rikosasioiden tietosuojalaki) 22 §:n edellyttämällä tavalla, julkaisemalla tietosuojaseloste web -osoitteessa:
<https://puolustusvoimat.fi/asiointi/asevelvollisrekisteri>.

Ylennystietojen massajulkaiseminen on Puolustusvoimissa ollut itsenäisyyspäivään ja Puolustusvoimien lippujuhlanpäivään liittynyt pitkäaikainen perinne. Pääesikunnan henkilöstöosasto ei asian selvittämisen yhteydessä ole kyennyt yksilöimään mitään tiettyä ajanhetkeä tai tapahtumaa, jolloin perinne on alkanut. Perinne on kuitenkin aina liittynyt ylennettyjen henkilöiden palkitsemisen kaltaiseen huomioimiseen ja siten maanpuolustustahdon ylläpitämiseen.

Puheena olevaan menettelyyn liittyvät kysymykset tulivat oikeusperusteiltaan arvioitaviksi 12.12.2019 median esille nostamina. Mainittuna päivänä eräs Ylen toimittaja saattoi Pääesikunnassa vireille haastattelupyynnön, jossa mainitun perinteen lainmuokaisuutta kyseenalaistettiin, Pääesikunnan henkilöstöosaston tiedon mukaan ensimmäisen kerran menettelyn historiassa. Oikeudellisenä lähtökohtana toimittaja uutisoinnissaan ja siihen liittyvässä valmistelussa piti olettaa siitä, että julkaistavat henkilötiedot muodostaisivat EU:n tietosuoja-asetuksen tarkoittaman itsenäisen henkilörekisterin, jossa tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn oikeusperusteina tulisi soveltaa mainitun asetuksen lisäksi sen kansallisen liikkumavaran puitteissa säädettyä tietosuojalakia (1050/2018).

Pääesikunnan henkilöstöosasto antoi 22.05.2020 käskyn (AQ5844), jossa menettelytavasta käskettiin mm. seuraavaa: "Puolustusvoimien 4.6.2020 ylennykset voidaan jakaa medially Pääesikunnan viestintäosaston mediapalvelun kautta. Luovuttaminen tapahtuu viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin mukaisin edellytyksin. Viestintäosaston mediapalveluun käyttäjäksi hyväksytään vain hakemuksesta tunnistettujen tiedotusvälineiden edustajat, jotka ovat sitoutuneet käsittelemään tiedot lainmukaisessa käsittelytarkoituksessa (journalistinen tarkoitus). Tähän menettelyyn kuuluvaa harkintaa käyttää Pääesikunnan viestintäosasto. Toimintamalli koskee kaikkia ylennyksiä. Ylennykset voidaan myös julkaista Puolustusvoimissa Ruotuväen internet sivuilla. Ruotuväki, itsenäisenä mediana pyytää julkaistavat ylennystiedot Pääesikunnan viestintäosastolta vastaavalla tavalla kuin muut mediat."

Ylennystietojen julkaiseminen toimeenpantiin yllä kuvatulla tavalla Puolustusvoimien mediapalvelun kautta. Puheena olevaan asiaan liittyvät henkilötiedot kuuluvat henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain (332/2019, jäljempänä HEPPU-laki) 6 §:n perusteella saman lain 4 §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoittamassa asevelvollisrekisterissä käsiteltäviin henkilötietoryhmiin.

Esillä olevat henkilötiedot eivät kuulu rikosasioiden tietosuojalain 11 §:n tarkoittamiin erityisiin henkilötietoryhmiin. HEPPU-lain tarkoittaman ja oikeuttaman henkilötietojen salassa pidon perusteisiin sovelletaan sitä, mitä on säädetty viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) 24 §:ssä tai muussa laissa.

Esillä olevassa asiassa Pääesikunnan henkilöstöosaston käsityksen mukaan ainoaksi salassa pidon perusteeksi olisi saattanut muodostua julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 10 kohta. Mainitun lainkohdan tarkka sanamuoto kuuluu seuraavasti:

" 10) asiakirjat, jotka koskevat sotilastiedustelua, puolustusvoimien varustamista, koonpanoa, sijoitusta tai käyttöä taikka muuta sotilaallista maanpuolustusta taikka maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, rakenteita, laitteita tai järjestelmiä taikka maanpuolustuksen kannalta muutoin merkityksellisiä kohteita taikka puolustusvalmiuteen varautumista, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vahingoita tai vaaranna maanpuolustuksen etua;"

Lainkohtaan liittyvä vahinkoedellytyslauseke on ehdollinen ja siihen liittyy salassapito-olettama. Pelkän nimen, kotipaikan ja sotilasarvon yhdistelmää, ei pitkäaikainen julkaisukäytäntö huomioon ottaen voida perustellusti pitää sellaisena henkilötietoyhdistelmänä, jolla vaarannettaisiin ns. maanpuolustuksen etua.

Jotta tällainen vahinkoedellytyslausekkeen mukainen rajaava tilanne olisi edes käsillä ja pääsisi syntymään, niin tietoihin pitäisi sisältyä yksityiskohtaisia kuvauksia sotilasarvoon ylennetyn henkilön tosiasiallisesta tehtävästä sodan ajan joukossa, ja tietoja joukon tehtävästä sodan aikana.

Näillä perustein ylennettyjä on Puolustusvoimien viestinnän toimin pyritty huomioidaan sen mitenkään vaarantamatta julkisuuslain 24 §:n 1 mom. 10 kohdan tarkoittamaa yleistä etua.

Puolustusvoimat on tämän harkinnan suorittanut aina itsenäisesti. Tällaisessa salassa pidon edellytysten punnintaan liittyvässä asiassa ei koskaan ole ollut kyse

tilanteesta, jossa Puolustusvoimien Pääesikunta tai Pääesikunnan henkilöstöosasto ei ilman ulkopuolista tukea olisi kyennyt selviytymään tähän lainkohtaan liittyvän vahinkoedellytyslausekkeen sisällön ja merkityksen arvioinnista.

Henkilötietojen luovuttaminen on perustunut Puolustusvoimille laissa säädetyn tehtävän hoitamiseen, ja luovutuksen päämäärä on ollut kansalaisten sitouttaminen niihin arvoihin ja toimintoihin, jotka edistävät maanpuolustusta. Ennen luovuttamiseen ryhtymistä Pääesikunnan henkilöstöosasto on hyvin kattavasti pyrkinyt selvittämään sellaisia lainsäädännöstä johtuvia tosiseikkoja, jotka luovutusharkinnassa olisi ehdottomasti rajoittavina tekijöinä tullut ottaa huomioon. Näillä menettelyillä on myös etukäteisesti pyritty turvaamaan rekisteröityjen oikeuksien toteutuminen.

Asiaan on liittynyt hyvin mittava perinteenä pidettävistä käytänteistä johtuva julkisuusintressi. Tämä on osaltaan vaikuttanut harkintaan myös siten, että julkaisukäytännön on katsottu olevan HEPPU -lain 5 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaista.

Pääesikunnan henkilöstöosasto on asiassa ryhtynyt myös toimenpiteisiin tekemällä HEPPU -lain tarkastamiseen liittyen esityksen, jossa esillä oleva menettely säädöksellä selkeästi mahdollistettaisiin.

Mikäli puheena oleva menettely kyseenalaiseksi tai muuten moitittavaksi todetaan, niin siitä myös jatkossa luovutaan.

Oikeudellinen kysymys

Onko Puolustusvoimat menettelyt henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain ja henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain säännösten vastaisesti luovuttamalla ylennystiedot asevelvollisrekisteristä tiedotusvälineille journalistiseen tarkoitukseen?

Tietosuojavaltuutetun päätös ja perustelut

Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä puolustusvoimissa annetussa laissa (332/2019). Ylennystiedot kuuluvat kyseisen lain 6 §:n perusteella saman lain 4 §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoittamassa asevelvollisrekisterissä käsiteltäviin henkilötietoryhmiin. Edellä mainitun lain 5 §:n perusteella asevelvollisrekisterin tietoja voidaan käyttää ylentämistä, palkitsemista ja muun huomionosoituksen myöntämistä varten. Rekisterinpitäjältä saadun selvityksen mukaan ylennystietojen luovuttaminen on perustunut Puolustusvoimille laissa säädetyn tehtävän hoitamiseen, sillä sen tarkoitus on ollut kansalaisten sitouttaminen niihin arvoihin ja toimintoihin, jotka edistävät maanpuolustusta.

Ylennystietojen julkisuuteen tulee sovellettavaksi henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 2 §, jonka mukaan oikeuteen saada tieto ja muuhun henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) säädetään. Julkisuuslain 1 §:n mukaan viranomaisen asiakirjat ovat julkisia, jollei laissa erikseen toisin säädetä. Ylennystietojen salassa pidon perusteisiin sovelletaan näin ollen sitä, mitä on säädetty julkisuuslain 24 §:ssä. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 10 kohta säättää salassapidettäväksi asiakirjat, jotka koskevat sotilastiedustelua, puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoa, sijoitusta tai käyttöä taikka

muuta sotilaallista maanpuolustusta taikka maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, rakenteita, laitteita tai järjestelmiä taikka maanpuolustuksen kannalta muutoin merkityksellisiä kohteita taikka puolustusvalmiuteen vaarautumista, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vahingoita tai vaaranna maanpuolustuksen etua. Ylennystietoihin on rekisterinpitäjän selvityksen mukaan liittynyt hyvin mittava julkisuusintressi. Suuren julkisuusintressin vuoksi rekisterinpitäjä on saadun selvityksen perusteella arvioinut tietojen olevan julkisia ja näin ollen ne on voitu luovuttaa tiedotusvälineille käyttäen Puolustusvoimien pääesikunnan viestintäosaston mediapalvelua. Tähän palveluun hyväksytään rekisterinpitäjältä saadun selvityksen perusteella vain hakemuksesta tunnistettujen tiedotusvälineiden edustajat, jotka ovat sitoutuneet käsittelemään tiedot lainmukaisessa käsittelytarkoituksessa (journalistinen tarkoitus). Luovuttaminen tapahtuu rekisterinpitäjältä saadun selvityksen mukaan julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukaisin edellytyksin.

Asiassa saadun selvityksen perusteella asiassa on kysymys viranomaisen henkilörekisterin tietojen julkisuudesta ja salassapidosta. Vaikka tietosuoja- ja valtuutetulla ei ole toimivaltaa arvioida, onko tieto salassa pidettävä vai ei, voidaan tästä huolimatta todeta, ettei Puolustusvoimien tekemästä arvion ole huomautettavaa. Asia ei näin ollen aiheuta toimenpiteitä. Tätä puoltaa myös se, että rekisterinpitäjä on ryhtynyt asiassa myös toimenpiteisiin tekemällä esityksen, jossa esillä oleva menettely säädösten mukaisesti mahdollistettaisiin.

Sovelletut lainkohdat

Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa (332/2019) 2 § ja 4–6 §:t sekä laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 16 § ja 24 § (621/1999)

Muutoksenhaku

Tietosuojalain (1050/2018) 25 §:n mukaan tähän päätökseen voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen noudattaen mitä laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään. Valitus tehdään hallinto-oikeuteen.

Valitusosoitus on liitteenä.

Tiedoksianto

Päätös annetaan tiedoksi hallintolain (434/2003) 60 §:n mukaisesti postitse saantitodistusta vastaan.

Lisätietoja tästä päätöksestä antaa asian esittelijä

Ylitarkastaja Juhani Kuparinen 029 56 66701

Apulaistietosuojavaltuutettu

Råman Jari 91204937R

Ylitarkastaja

Kuparinen Juhani 91211592D

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarvittaessa tarkistaa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

Jakelu

Rekisterinpitäjä

Valitusosoitus

Tietosuojavaltuutetun päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta Helsingin hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella.

Valituskirjelmä on jätettävä 30 päivän kuluessa

Valituskirjelmä on toimitettava Helsingin hallinto-oikeuden kirjaamoon 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun valitusaikaa laskettaessa.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Jos kyseessä on sijaistiedoksianto (eli Teitä tai edustajaanne ei ole tavoitettu), päätös katsotaan tiedoksisaaduksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirjelmän sisältö

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava Helsingin hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimuksen perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan
- valittajan nimi ja yhteystiedot.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän yhteystiedot. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite).

Valituskirjelmään on liitettävä:

- tietosuojavaltuutetun päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta, esim. kopio saantitodistuksesta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on esitettävä valtakirja. Jollei hallintotuomioistuin toisin määrää, valtakirjaa ei kuitenkaan tarvitse esittää, jos:

- päämies on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa
- asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa hallintomenettelyssä tai tuomioistuimessa
- valtuutettu on asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituksen voi toimittaa hallinto-oikeudelle henkilökohtaisesti tai lähetin tai asiamiehen välityksellä. Valituksen voi toimittaa myös postitse, sähköpostitse tai telekopiona hallinto-oikeuden kirjaamoon tai sähköisen asiointipalvelun kautta. Valituksen toimittaminen tuomioistuimeen määräajassa on aina lähettäjän vastuulla. Valitusasiakirjojen on oltava perillä hallinto-oikeudessa valitusajan viimeisenä päivänä klo 16.15 mennessä.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Helsingin hallinto-oikeuden sähköpostiosoite on helsinki.hao(at)oikeus.fi.

Helsingin hallinto-oikeuden faksi on 029 56 42079.

Postiosoite on Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki.

Käyntiosoite kirjaamoon on Radanrakentajantie 5, Helsinki.

Hallinto-oikeus perii asian käsittelystä 260 euron suuruisen oikeudenkäyntimaksun. Oikeudenkäyntimaksua ei kuitenkaan peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä valittajan eduksi.